

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/42674,Konferencja-naukowa-Lodzkie-drogi-do-niepodleglosci-19051918-Lodz-2526-pazdziern.html>
02.03.2026, 15:54

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Łódzkie drogi do niepodległości 1905-1918” - Łódź, 25-26 października 2018

25.10.2018

25-26 października 2018 r. Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi zorganizował w hotelu Novotel w Łodzi ogólnopolską konferencję naukową „Łódzkie drogi do niepodległości 1905-1918”.

Kluczowymi zagadnieniami poruszonymi w trakcie obrad były Bitwa Łódzka 1914 r., wkład Legionów i uczestniczących w nich łódzian w walkę o niepodległość, przejmowanie władzy w kraju i Łodzi w 1918 r. oraz sytuacja społeczna i gospodarcza w Łodzi i regionie po odzyskaniu niepodległości.

Wśród poruszonych zagadnień znalazły się również odniesienia do sytuacji na ziemiach polskich przed 1914 r., rewolucji 1905 r., a także rozwoju kultury i nauki w Łodzi i regionie po 1918 r.

Stulecie odrodzenia Rzeczypospolitej to doskonała okazja do spotkania naukowego poświęconego

prezentacji i analizie wydarzeń w Łodzi oraz regionie, jakie miały miejsce w ważnym dla kształtowania się polskiej państwowości okresie.

Rozejm zawarty 11 listopada 1918 r. we francuskim Compiègne między państwami Ententy a Cesarstwem Niemieckim zakończył działania zbrojne na frontach I wojny światowej. Polacy, którzy od 123 lat walczyli o niepodległość ojczyzny, mogli wykorzystać konflikt między zaborcami, będącymi w dwóch przeciwnych koalicjach, a także pozytywny stosunek USA do odtworzenia niepodległego państwa polskiego i rozpocząć odbudowę struktur państwa.

Data 11 listopada 1918 r., kiedy to – jeden z czterech polskich ośrodków władzy – Rada Regencyjna oddała Józefowi Piłsudskiemu naczelne dowództwo nad wojskiem polskim, została przyjęta, jako dzień odzyskania przez Polskę niepodległości. Wprawdzie był to dopiero początek dłuższego procesu, ale entuzjazm i radość jaką dawało rozbijanie wojska zaborców i polskie barwy widziane na ulicach, niosły nadzieję na znalezienie porozumienia. Nie osiągnął go pierwszy, utworzony 17 listopada 1918 r., tymczasowy rząd odrodzonej Rzeczypospolitej, na którego czele stanął socjalista i były legionista Jędrzej Moraczewski. Sukcesy, również na arenie międzynarodowej, odnotował dopiero rząd kierowany przez Ignacego Paderewskiego.

Mimo iż 11 listopada 1918 r. rozpoczynał, wymagający wysiłku, okres konsolidacji gospodarczej, politycznej i kulturalnej kraju, a walka o ostateczny kształt granic trwała jeszcze do 1921 r., to w 1918 r. Polska wróciła na mapę Europy.

Konferencja realizowana jest w ramach Oddziałowego Projektu Badawczego Instytutu Pamięci Narodowej „Łódź i region łódzki na tle historii Polski 1914/1918–1989”. Wygłoszone referaty – w formie poszerzonej – zostaną opublikowane w formie tomu studiów.

Program:

25 października 2018 r.

9.30–9.50 – rozpoczęcie konferencji

9.50–10.30

Prof. dr hab. Włodzimierz Suleja (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie), *Polskie drogi do Niepodległej*.

10.30–10.50 – przerwa

10.50–12.30

Dr hab., prof. UŁ Krzysztof Paweł Woźniak (Uniwersytet Łódzki), *Łódzcy Niemcy, Żydzi i Rosjanie wobec polskich dążeń niepodległościowych w latach 1914–1918*.

Dr hab., prof. UŁ Jolanta Daszyńska (Uniwersytet Łódzki), *Bitwa Łódzka jako otwarcie drogi do niepodległości*.

Dr Tadeusz Zbigniew Bogalecki (Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi), *Działalność komisariatów Polskiej Organizacji Narodowej i komend Wojska Polskiego w regionie łódzkim w październiku i listopadzie 1914 r.*

Dr Kamil Śmiechowski (Uniwersytet Łódzki), *Łódzkie preludium niepodległości. Zmiana świadomościowa w myśleniu o mieście w latach 1905-1914 jako podwalina rozwoju funkcji metropolitalnych miasta w Odrodzonej Polsce.*

Dyskusja

12.30-14.00 - przerwa

14.00-16.00

Mgr Dariusz Nowiński (Towarzystwo „Strzelec”), *Łódzcy harcerze w drodze do Niepodległej.*

Mgr Mieczysław Góra (Łódź), *Poszukiwania mogił żołnierzy Legionów Polskich, poległych w Kostiuchnowce, Kuklach i Jabłonce na Wołyniu w latach 1915-1916.*

Mgr Tomasz Roguski (Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie), *Julian Grobelny „Trojan” - od łódzkiej POW do „Żegoty”.*

Dr Aneta Stawiszyńska (Łódź), *Życie codzienne żołnierzy niemieckich stacjonujących w Łodzi w czasie I wojny światowej.*

Dyskusja i podsumowanie

26 października 2018 r.

9.30-11.00

Dr Małgorzata Łapa (Uniwersytet Łódzki), *Trudna niepodległość - sytuacja gospodarcza w Łodzi w latach 1914-1921.*

Dr hab., prof. UŁ Przemysław Waingertner (Uniwersytet Łódzki), *W cieniu śmierci Prezydenta - rzecz o Antonim Kamieńskim.*

Dr Kamil Piskala (Uniwersytet Łódzki), *Municipalny socjalizm? Polscy socjaliści i łódzki samorząd w pierwszych latach niepodległości.*

Dyskusja

11.00-11.15 - przerwa

11.15-12.40

Dr hab. Janusz Wróbel (Instytut Pamięci Narodowej w Łodzi), *Początki samorządu w miastach regionu łódzkiego*.

Dr Piotr Kilańczyk (Zelów), *Życie mieszkańców Łodzi i regionu w świetle druków ulotnych z 1918 r.*

Dr Andrzej Stanisław Wróbel (Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim), *Władze miasta Tomaszowa Mazowieckiego w latach 1914-1921 wobec sytuacji społeczno-gospodarczej w mieście*.

Dyskusja

12.40-13.00 – przerwa

13.00-14.30

Dr Przemysław Piotr Damski (Akademia Finansów i Biznesu Vistula Warszawa), *Obraz rewolucji 1905 r. w świetle amerykańskiej prasy i korespondencji dyplomatycznej ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń łódzkich*.

Mgr Rafał Mieczkowski (Toruń), *Pierwszy etap Wielkiej Wojny na ziemiach polskich w obiektywie fotografii. Zarys problematyki*.

Dr Mariusz Kolmasiak (Muzeum Łazienki Królewskie), *Niepodległościowa działalność Józefa Piłsudskiego w świetle przedwojennej ekspozycji muzealnej w jego łódzkim mieszkaniu przy ul. Wschodniej*.

Dyskusja i posumowanie konferencji

foto: Przemysław Brzeziński

Ulica Piotrkowska 3 maja 1916 r., fot. NAC

Pliki do pobrania

[Zaproszenie \(pdf, 2.22 MB\)](#)

[List Marszałka Sejmu RP Marka Kuchcińskiego skierowany do uczestników konferencji \(pdf, 177.95 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)